

տարի զարմանալի կերպով կը բազմանան . օրինակի համար՝ 1750^{ին} բոլոր բնակիչներուն թիւն է եղեր 23,546 . իսկ 1801^{ին} 83,769 եղեր է . 1811^{ին} 110,460 . ետքը 1826^{ին} 160,000 . հիւմա 185,000^{էն} աւելի է կ'ըսեն :

Եւ անուանի քաղաքը 560^{ին} շիներ է կ'ըսեն սուրբն Սուրբոս՝ իբրեւ լոկ եպիսկոպոսարան մը . 1172^{ին} այնչափ մեծցեր է որ Սկովտիայի Վուլիէլմոս թագաւորը աւան դրաւ անունը , և անկէ ետքը քանի գնաց մեծցաւ ու Լարոպայի մեծամեծ քաղաքներէն մէկն եղաւ :

Ալէսկոյի քովերը առատ հանք կայ ածխաքարի ու երկրթի :

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԿԱՆՈՆԵՐ

Եւ այլ անդադար կերպով շինուած կերա-

ՍԻՆ զատ կերակուրի համար աւելի գործածական ու սննդարար նիւթերը ասոնք են . մէկ քանի կենդանեաց ան գործարանները որ բուն միս չեն , ինչպէս է հաւկիթը , քանի մը կենդանեաց կաթը , ու անկէ առաջ եկած բարիքը , զոր օրինակ կարգը , պանիրը որ ամէն բանի մէջ կը գործածուին :

Սեն վերջը կենդանեաց լերդը , երիկամունքը , փայծաղը , փորոտիքն ու արիւնն՝ ալ շատ կ'ուտուի :

Եւ արիւն ուտելու գէշ սովորութիւնը բարեբազմաբար մեր ազգին մէջ չկայ , բայց Եւրոպացոց մէջ սովորական բան է . ասոնք որպէս զի կարենան ժողովել կենդանեաց արիւնը , շատ անգամ ոստիկ անգլիացիները կը սպաննեն զանոնք . այսինքն անոնց վիզը բոլորովին չեն կտրեր , հապաքիչ մը կտրելով՝ ոտքէն կը կտրեն որ կամաց կամաց արիւնը վազէ , ու վերջը պզտի ամաններու մէջ դնելով կը թանձրացնեն ու այնպէս կը ծախեն : Եւ որովհետեւ ուրիշ կերակուր չինելու չի դար , անոր համար կը տապկեն , բայց միշտ ծանր կ'ըլլայ ու գոռարամարս :

Պզտի կենդանեաց , որսերու և թռչնոց լերդը խիստ լաւ է , իսկ եղանը սաստիկ պինտ է . ոչխարին թէ լերդը և թէ ըղեղը խիստ շատ որդունի մէջը . խոզու և հորթու լերդը թէ որ աղէկ եփուին առանց պնտացնելու՝ ախորժահամ կերակուր կ'ըլլան . ընտանի թռչնոց լերդը շատ յարգի է , մանաւանդ գիրցուցածներուն . և աս բանիս համար մութ տեղ կը դնեն թռչունները , երբեմն ալ խաւարը սաստկացնելու համար խեղճ թռչնոց աչքը կը հանեն , որ չափէն աւելի գիրնան , ու իրենց լերդը խոշորնայ . բայց ասիկայ մեծ անգլիացիներն է , և մարդկութենէ դուրս բան , որ մարդ իր որկրամուկութիւնը յագեցնելու համար՝ ուրիշ անմեղ արարածները չարչարէ , և զիրենք զրկէ ան զգայարանքէն որ իրենց մէկ հատիկ միսթարութիւնն է :

Եւ կերպով մեծցուցած թռչնոց լերդը սաստիկ եղոտ կ'ըլլայ , բայց միանգամայն անկէ շինուած կերակուրները դժուարամարս կ'ըլլան . աւելի աղէկ ու դուրամարս է կասկարայի վրայ եփուածը , կամ շամփուրով խորովածը , բայց պէտք է համեմտելով խառնել :

Սովորաբար կենդանեաց երիկամունքներուն մէջ միայն ոչխարինն ու հորթինը կ'ուտուի . վասն զի միայն ասոնց համը աւելի լաւ է . բայց ոչխարինն ալ այնչափ լաւ չըլլալուն համար՝ շատ գործածութիւնը աղէկ չէ , և իրեն փնասակար համը կոտրելու համար աղէկ կ'ըլլայ զօրաւոր գինիի մէջ դնել և կամ սաստիկ կրակի ցուցնել , որպէս զի ան գէշ հոտն ու համը երթայ : Բնդհանրապէս ան կերակուրները , որոնց գլխաւոր մասը կամ լերդը և կամ երիկամունք է , աւելի դժուարամարս են քան թէ հասարակ միսերունը : Կ'ուտուի նաև հորթին՝ գաւռնուկին և ուրիշ քանի մը կենդանեաց փայծաղն ու թոքը , բայց ընդհանրապէս անհամ ու քիչ սննդարար են , և համեմտելով պէտք

է բարեխառնել :

Փորոտիքը ինչ և իցէ կերպով ալ կերակուր չինուի՝ միշտ դժուարամարս կ'ըլլայ, և սաստիկ պարարտ . աւելի գեղացւոց կը յարմարի, քաղաքացւոց մէջէն ալ սաստիկ աշխատութիւն ունեցողներուն :

Իսոնց վրայ համառօտ տեղեկութիւն մը ուզեցինք տալ, որովհետեւ հասարակ մտին և ուրիշ բաներուն վրայ խօսելէն վերջը՝ բնական կարգը ասոնց եկաւ . բայց աս յայտնի է որ մէկը աս բաներով միայն չկրնար շարժիլ, հապա միշտ պիտի նայի իրեն աշխատութեան տեսակը, իրեն առողջութիւնը և ստամոքսին ամրութիւնը : Երբեմն ալ օդը կամ եղանակը շատ տարբերութիւն կ'ընեն . ինչպէս ամառը աս տեսակ ծանր բաներ ուտելը շատ աւելի փնասակար է քան թէ ձմեռը . իսկ օդի կողմանէ աս տարբերութիւնս կայ որ տեղ տեղ թէ որ մէկը աս տեսակ բաներ ուտէ՝ կը փնասուի, ու տեղ տեղ ալ աս տեսակ բաները այնչափ չեն փնասեր . ուստի այսպիսի նիւթի մէջ թէ որ ումանց փորձառութեանը դէմ ելլէ մեր բսածը, պէտք է զարմանան, յիշելով վերի այլևայլ պատճառները :

Հ . Հ . Թ

ՃԱՐՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Տեսա՛ն Կեսա՛ն վերնիներ շինելու կերպը :

Ինչ այլևայլ խէժերէ բաղադրած ծեփը որ շատ նիւթերու վրայ կուտան, ինչպէս տան կարասիներու, կառքերու, գաւաթներու, տուփերու¹, ափսէներու² և ուրիշ անհամար բաներու, որպէս զի անոնց աւելի փայլունութիւն մը տան, կ'ըսուի վերնի³ : Հիմակուան ատենս թէ շինելուն⁴ կերպը և թէ գործածելուն ե-

ղանակը վերջի կատարելութիւն հասած է : Չիններն ու Նափոնները շատոնց գիտէին աս օգտակար արհեստը, բայց Ինգլիացիք զանոնք անյուշին՝ թէ գոյներուն աղուորութեամբը և թէ ան վերնիչոտած ամաններուն վրայի աղուոր քաշուածքներովը :

Վերնիչի համար գործածուած խէժերը անօթներուն վրայ անանկ բարակ մուր մը կը կապեն որ կարծես թէ ան ամանները ապակէ շինուած են : Իսկ պայծառութենէն զատ վերնիչով ամանները աւելի դիմացկուն կ'ըլլան . բայց աս ամրութիւնն ալ խէժերու աղէկութենէն կը կախուի : Խէժը ան կարծր նիւթերէն է որ քանի որ իրենց բնական վիճակին մէջն են՝ ամենևին չեն կրնար վերնիչի տեղ գործածուիլ : Աւստի նախ պէտք է ասոնք հեղուկ դարձնել . աս բանս ընելն ալ շատ դիւրին է, որովհետեւ աս խէժերը եղերու ու գինիի ոգիքի հետ խառնուելով կը լուծուին . անոր համար աղէկ վերնիչ շինելը խէժերուն ընտրութեանն ու բաղադրութեանը վրայ է :

Երբ մէջ լուծած խէժը Ինգլիսի վերնի կ'ըսուի . իսկ գինիի ոգիքի (այսինքն ալքոհոլ) մէջ լուծածը Բֆաֆաֆ վերնի կ'ըսուի . բայց երբոր ցնդական եղի՝ մէջ լուծես, ան ատեն վերնիչի իւղային չըսուիր, հապա ցնդական վերնի կ'ըսուի : Սովորաբար եղող վերնիչներու մէջ բւեկնի եղ² կը խառնեն, որպէս զի աղէկ չորնան : — Երբ որ լուծած խէժը գինիի ոգիքի կամ ցնդական եղի մէջ դնես, մթնոլորտին ազդեցութեամբը ոգիքը կամ եղը կը ցնդի ու միայն խէժը կը մնայ առջինին պէս փայլուն ու կարծր : Ինչոր համար նիւթի մը վրայ որչափ բարակ քսես վերնիչը, այնչափ շուտով եղը կը ցնդի ու մէկէն կը չորնայ : Ոգիւոր վերնիչները աւելի շուտով կը չոր-

1 Գոթիս : 2 Թեթի : 3 Բոգան, վերնի : 4 Թիւրքիսիէն ետեւ :

1 Գոթիս : 2 Թեթի : 3 Բոգան, վերնի :